

1

**ETIKA V PÉČI
O ZDRAVÍ**

2

**ZDRAVOTNÍ VÝCHOVA
A ZDRAVOTNÍ GRAMOTNOST**

3

**TEORETICKÁ VÝCHODISKA
ZDRAVOTNÍ POLITIKY**

Etika je forma vědecké reflexe morální intuice a morální volby.

Lékařská etika spočívá ve studiu rozhodování v medicíně.

Netýká se jen lékařů, ale i všech ostatních zdravotníků (farmaceutů, zdravotních sester apod.)

Zahrnuje i rozhodnutí učiněná nezdravotníky – pacienti, rodiči, politiky apod.

LÉKAŘSKÁ ETIKA

**Kritické zkoumání
morálních aspektů
rozhodování v oblastech
majících vztah ke zdraví
(k péči o zdraví).**

ETICKÝ PROBLÉM

- Možnost výběru
- Zúčastněné osoby musí být vystaveny možnosti rozdílných hodnotových důsledků.

Etika je studium racionálních procesů usnadňujících správnou volbu jednání při konfliktních možnostech výběru.

ETICKÉ PRINCIPY (1)

1. NEŠKODIT

Nikdo by neměl nikoho poškozovat, ať už tělesně nebo psychicky.

2. POMÁHAT

Každý by měl pomáhat komukoli, kdo potřebuje pomoc.

ETICKÉ PRINCIPY (2)

3. SPRAVEDLNOST

S každým by se mělo jednat podle zákona, stejně a slušně, a to zejména v otázkách vlastnictví statků a odměny za práci.

4. AUTONOMIE

Každý by si měl nade vše vážit lidské bytosti.

5 OBLASTÍ ETICKÝCH PROBLÉMŮ (1)

1. Otázky života a smrti

Antikoncepce, sterilizace a kastrace, umělé oplodnění, potraty, genetické inženýrství, péče o těžce malformované plody, euthanasie, péče o umírající.

2. Experimentování a aplikace techniky

Pokusy na lidech (zvířatech), zavádění nových léčebných metod (léků), použití dobrovolníků, transplantace tkání a orgánů, databanky a lidské soukromí.

3. Mezilidské vztahy v péči o zdraví

Dehumanizace medicíny, vztah lékař-pacient (paternalismus), vztah lékař a společnost (komora, pojišťovna, občané), etika týmové práce.

5 OBLASTÍ ETICKÝCH PROBLÉMŮ (2)

4. Léčba a prevence

Diagnóza a volba terapie, prevence jako zásah do prostředí a jednání lidí, přidávání cizorodých látek do vody a potravin, povinné očkování, povinné preventivní prohlídky.

5. Funkce systému péče o zdraví jako celku

Zdravotní politika, účast veřejnosti, formy financování, účinnost, efektivita, kvalita, organizační struktura a funkce zdravotnictví, soustava a návaznost zdravotnických zařízení, všeobecná dostupnost kvalitních zdravotnických služeb.

ROLE STÁTU VE ZDRAVOTNÍ PÉČI A ZDRAVOTNÍ POLITIKA

Odpovědnost za zdraví

- Péče o zdraví není jen záležitostí jednotlivce ani jen záležitostí státu.
- V odpovědnosti za zdraví je třeba hledat **rovnováhu mezi rolí občanů a státu.**

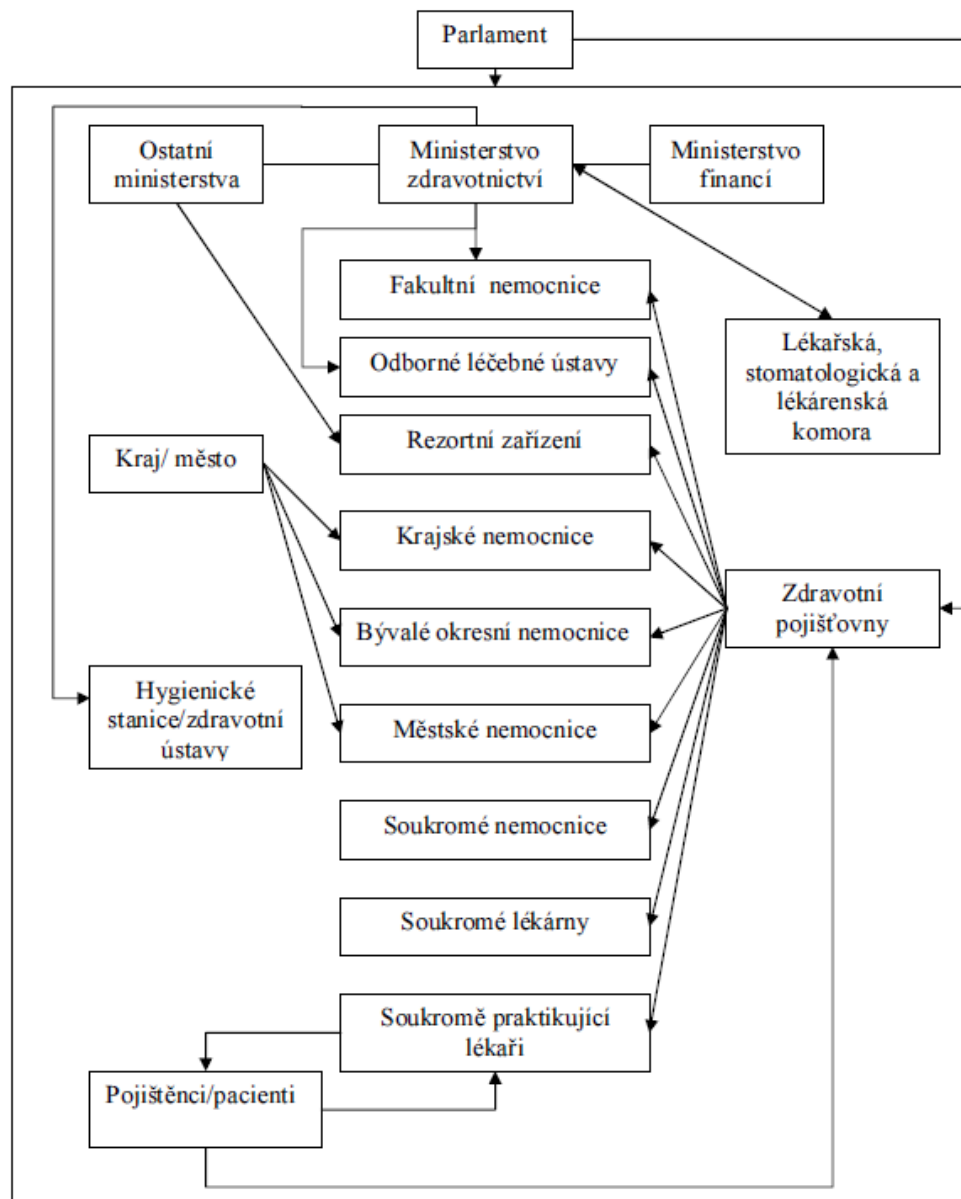
Právo na zdraví

- Právo na život
- Právo na ochranu zdraví
- Právo na bezplatnou zdravotní péči a na zdravotní pomůcky na základě veřejného pojištění

Úkoly státu v péči o zdraví

- tvorba **koncepce systému** péče o zdraví
- zajištění **dostupnosti** zdravotní péče
- **sladování zájmů** různých účastníků zdravotní péče
- odpovědnost za **efektivní využívání prostředků** určených na zdravotní péči

Subjekty zdravotnického systému v ČR

Role státu v péči o zdraví dle WHO

- 1) **garantuje dostupnost** základní zdravotní péče pro všechny občany a stanoví pravidla za jakých jsou různé druhy péče poskytovány
- 2) v různé míře se **podílí na financování** zdravotní péče
- 3) je v různé míře **vlastníkem** zdravotnických zařízení
- 4) **rozhoduje** či spolurozhoduje o **podmínkách pro výkon lékařského povolání**
- 5) **reguluje** přímo nebo nepřímo **ceny** lékařských služeb a usměrňuje konkurenci

Role státu v péči o zdraví dle WHO

- 6) **zajišťuje protiepidemickou službu** a významně se podílí na snižování environmentálních rizik
- 7) významně **podílí na výchově lékařů a ostatních odborníků** ve zdravotnictví
- 8) prostřednictvím různých orgánů **monitoruje zdravotní stav populace**, aktuální problémy populačního zdraví řeší ve spolupráci s odborníky a občanskými sdruženími, či samosprávnými orgán
- 9) přímo nebo nepřímo **podporuje lékařský výzkum**
- 10) prostřednictvím svých orgánů **spolupracuje s WHO** v oblasti ochrany zdraví mezi zeměmi

ZDRAVOTNÍ POLITIKA

Zdravotní politika

- péči o zdraví obyvatelstva realizuje stát prostřednictvím zdravotní politiky
- projev **zájmu** a **odpovědnosti** za zdraví lidí a výraz touhy po **spravedlnosti** při spravování záležitostí obce.

(Konference SZO v Adelaide 1988)

Zdravotní politika

- opatření, která se navrhují, realizují a hodnotí v oblasti péče o zdraví.
- není jen to, co se udělá, ale i to, co se neudělá

ZDRAVOTNÍ POLITIKA

Je jedním z významných koncepčních nástrojů dalšího rozvoje zdraví lidí v populačním měřítku, i pokud jde o účinné a hospodárné řešení zdravotních problémů jednotlivých osob.

Měla by být zaměřena na lidi a jejich zdraví, na humánní hodnoty (spravedlnost, solidarita, etika). Měla by být orientována na kvalitu, na solidní financování a na základní zdravotní péči.

(Lublaňská charta o reformě zdravotní péče, 1996)

NÁSTROJE ZDRAVOTNÍ POLITIKY

- **Koncepční činnost (strategické plánování)**
- **Právní rámec, zdravotnická legislativa**
- **Financování, principy zdravotního pojištění**
- **Organizační uspořádání zdravotnických služeb (lidské zdroje, kompetence, návaznost)**
- **Výzkum (popis, analýza, možnosti realizace, využívání mezinárodních zkušeností)**

Zdravotní politika

- Strategické cíle zdravotní politiky
  - v dlouhodobých programech a dokumentech:
    - Program Zdraví 2020
    - Dlouhodobý program zlepšování zdr. stavu obyv.
    - Národní program přípravy na stárnutí
    - Národní plán vyrovnávání příležitostí pro občany se zdr. postižením
    - Národní akční plán sociálního začleňování
    - Národní akční plán zdraví a žiovt. prostř. ČR
    - Národní akční plán prevence dětských úrazů

Některé krizové situace lze překlenout pomocí realizace krátkodobých opatření.

Hlavní cíl zdravotní politiky

- vytvořit a rozvíjet **příznivé zdravotní prostředí**, v němž by lidé mohli žít zdravě:
  - **usnadnění správné volby** zdravého způsobu života
  - důraz na **příznivé** přírodní a sociální **prostředí**
  - **odpovědnost všech rezortů** za zdravotní důsledky jejich rozhodnutí

KONCEPCE ZDRAVOTNÍ POLITIKY

VÝCHODISKA, ZÁKLADNÍ POJMY, PÉČE O ZDRAVÍ A ZDRAVOTNICTVÍ

HODNOTY A ZÁMĚRY PÉČE O ZDRAVÍ A ZDRAVOTNICTVÍ

Orientace na občana,
svébytnost, spravedlnost,
demokratické principy,
hodnota zdraví, zdravotní péče jako
individuální i sociální hodnota, politické,
ekonomické, kulturní a sociální okolnosti

HODNOTY A ZÁMĚRY PÉČE O ZDRAVÍ A ZDRAVOTNICTVÍ

Orientace na občana, svébytnost, spravedlnost, demokratické principy, hodnota zdraví,
zdravotní péče jako individuální i sociální hodnota, politické, ekonomické, kulturní a sociální okolnosti

VÝCHODISKA, ZÁKLADNÍ POJMY, PÉČE O ZDRAVÍ A ZDRAVOTNICTVÍ

TEORIE PÉČE O ZDRAVÍ A ZDRAVOTNICTVÍ, SYSTÉMOVÉ INTERDISCIPLINÁRNÍ POJETÍ

Jaké je zdraví? Proč je takové?
Čím lze přispět k jeho zlepšení?

TEORIE PÉČE O ZDRAVÍ A ZDRAVOTNICTVÍ, SYSTÉMOVÉ INTERDISCIPLINÁRNÍ POJETÍ
Jaké je zdraví? Proč je takové? Čím lze přispět k jeho zlepšení?

HODNOTY A ZÁMĚRY PÉČE O ZDRAVÍ A ZDRAVOTNICTVÍ
Orientace na občana, svébytnost, spravedlnost, demokratické principy, hodnota zdraví,
zdravotní péče jako individuální i sociální hodnota, politické, ekonomické, kulturní a sociální okolnosti

VÝCHODISKA, ZÁKLADNÍ POJMY, PÉČE O ZDRAVÍ A ZDRAVOTNICTVÍ

PŘÍZNIVÁ POLITICKÁ VŮLE – SDÍLENÍ A RESPEKTOVÁNÍ HODNOT

využívání teorie (poznatky a zkušenosti),
informací a metod - organizační
a personální předpoklady

PŘÍZNIVÁ POLITICKÁ VŮLE – SDÍLENÍ A RESPEKTOVÁNÍ HODNOT
využívání teorie, informací a metod - organizační a personální předpoklady

TEORIE PÉČE O ZDRAVÍ A ZDRAVOTNICTVÍ, SYSTÉMOVÉ INTERDISCIPLINÁRNÍ POJETÍ
Jaké je zdraví? Proč je takové? Čím lze přispět k jeho zlepšení?

HODNOTY A ZÁMĚRY PÉČE O ZDRAVÍ A ZDRAVOTNICTVÍ
Orientace na občana, svébytnost, spravedlnost, demokratické principy, hodnota zdraví,
zdravotní péče jako individuální i sociální hodnota, politické, ekonomické, kulturní a sociální okolnosti

VÝCHODISKA, ZÁKLADNÍ POJMY, PÉČE O ZDRAVÍ A ZDRAVOTNICTVÍ

Financování

FINANCOVÁNÍ

PŘÍZNIVÁ POLITICKÁ VŮLE – SDÍLENÍ A RESPEKTOVÁNÍ HODNOT
využívání teorie, informací a metod - organizační a personální předpoklady

TEORIE PÉČE O ZDRAVÍ A ZDRAVOTNICTVÍ, SYSTÉMOVÉ INTERDISCIPLINÁRNÍ POJETÍ
Jaké je zdraví? Proč je takové? Čím lze přispět k jeho zlepšení?

HODNOTY A ZÁMĚRY PÉČE O ZDRAVÍ A ZDRAVOTNICTVÍ
Orientace na občana, svébytnost, spravedlnost, demokratické principy, hodnota zdraví,
zdravotní péče jako individuální i sociální hodnota, politické, ekonomické, kulturní a sociální okolnosti

VÝCHODISKA, ZÁKLADNÍ POJMY, PÉČE O ZDRAVÍ A ZDRAVOTNICTVÍ

LEGISLATIVA

Financování

Legislativa

PŘÍZNIVÁ POLITICKÁ VŮLE – SDÍLENÍ A RESPEKTOVÁNÍ HODNOT
využívání teorie, informací a metod - organizační a personální předpoklady

TEORIE PÉČE O ZDRAVÍ A ZDRAVOTNICTVÍ, SYSTÉMOVÉ INTERDISCIPLINÁRNÍ POJETÍ
Jaké je zdraví? Proč je takové? Čím lze přispět k jeho zlepšení?

HODNOTY A ZÁMĚRY PÉČE O ZDRAVÍ A ZDRAVOTNICTVÍ
Orientace na občana, svébytnost, spravedlnost, demokratické principy, hodnota zdraví,
zdravotní péče jako individuální i sociální hodnota, politické, ekonomické, kulturní a sociální okolnosti

VÝCHODISKA, ZÁKLADNÍ POJMY, PÉČE O ZDRAVÍ A ZDRAVOTNICTVÍ

LIDÉ A JEJICH VÝCHOVA

Financování

Legislativa

Lidé a jejich výchova

PŘÍZNIVÁ POLITICKÁ VŮLE – SDÍLENÍ A RESPEKTOVÁNÍ HODNOT
využívání teorie, informací a metod - organizační a personální předpoklady

TEORIE PÉČE O ZDRAVÍ A ZDRAVOTNICTVÍ, SYSTÉMOVÉ INTERDISCIPLINÁRNÍ POJETÍ
Jaké je zdraví? Proč je takové? Čím lze přispět k jeho zlepšení?

HODNOTY A ZÁMĚRY PÉČE O ZDRAVÍ A ZDRAVOTNICTVÍ
Orientace na občana, svébytnost, spravedlnost, demokratické principy, hodnota zdraví,
zdravotní péče jako individuální i sociální hodnota, politické, ekonomické, kulturní a sociální okolnosti

VÝCHODISKA, ZÁKLADNÍ POJMY, PÉČE O ZDRAVÍ A ZDRAVOTNICTVÍ

Financování

Legislativa

Lidé a jejich výchova

Dobré řízení

DOBŘÉ ŘÍZENÍ

PŘÍZNIVÁ POLITICKÁ VŮLE – SDÍLENÍ A RESPEKTOVÁNÍ HODNOT
využívání teorie, informací a metod - organizační a personální předpoklady

TEORIE PÉČE O ZDRAVÍ A ZDRAVOTNICTVÍ, SYSTÉMOVÉ INTERDISCIPLINÁRNÍ POJETÍ
Jaké je zdraví? Proč je takové? Čím lze přispět k jeho zlepšení?

HODNOTY A ZÁMĚRY PÉČE O ZDRAVÍ A ZDRAVOTNICTVÍ
Orientace na občana, svébytnost, spravedlnost, demokratické principy, hodnota zdraví,
zdravotní péče jako individuální i sociální hodnota, politické, ekonomické, kulturní a sociální okolnosti

VÝCHODISKA, ZÁKLADNÍ POJMY, PÉČE O ZDRAVÍ A ZDRAVOTNICTVÍ

INFORMACE

Financování

Legislativa

Lidé a jejich výchova

Dobré řízení

Informace

PŘÍZNIVÁ POLITICKÁ VŮLE – SDÍLENÍ A RESPEKTOVÁNÍ HODNOT
využívání teorie, informací a metod - organizační a personální předpoklady

TEORIE PÉČE O ZDRAVÍ A ZDRAVOTNICTVÍ, SYSTÉMOVÉ INTERDISCIPLINÁRNÍ POJETÍ
Jaké je zdraví? Proč je takové? Čím lze přispět k jeho zlepšení?

HODNOTY A ZÁMĚRY PÉČE O ZDRAVÍ A ZDRAVOTNICTVÍ
Orientace na občana, svébytnost, spravedlnost, demokratické principy, hodnota zdraví,
zdravotní péče jako individuální i sociální hodnota, politické, ekonomické, kulturní a sociální okolnosti

VÝCHODISKA, ZÁKLADNÍ POJMY, PÉČE O ZDRAVÍ A ZDRAVOTNICTVÍ

VĚDA, VÝZKUM A ROZVOJ

Financování

Legislativa

Lidé a jejich výchova

Dobré řízení

Informace

Věda, výzkum, rozvoj

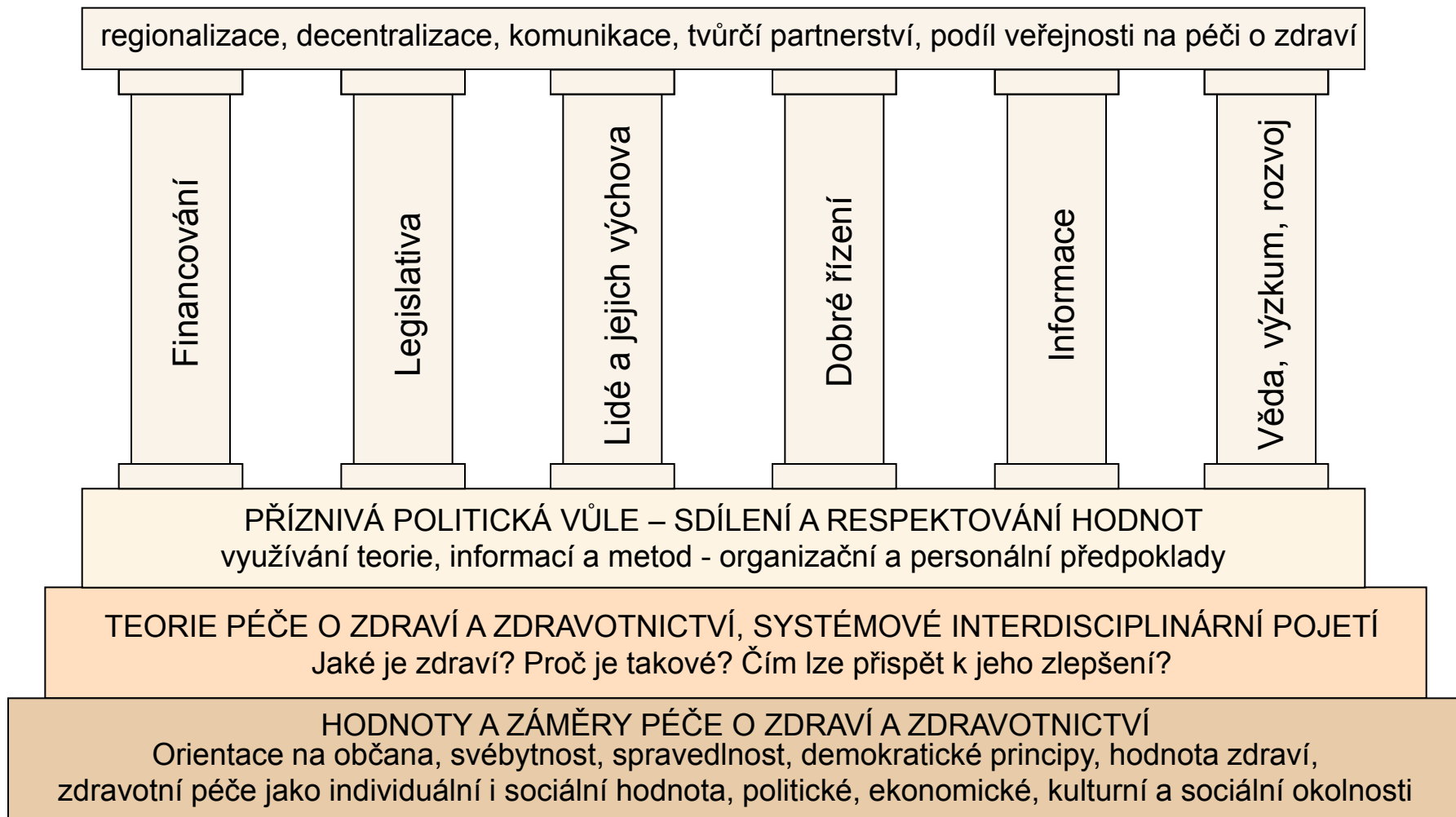
PŘÍZNIVÁ POLITICKÁ VŮLE – SDÍLENÍ A RESPEKTOVÁNÍ HODNOT
využívání teorie, informací a metod - organizační a personální předpoklady

TEORIE PÉČE O ZDRAVÍ A ZDRAVOTNICTVÍ, SYSTÉMOVÉ INTERDISCIPLINÁRNÍ POJETÍ
Jaké je zdraví? Proč je takové? Čím lze přispět k jeho zlepšení?

HODNOTY A ZÁMĚRY PÉČE O ZDRAVÍ A ZDRAVOTNICTVÍ
Orientace na občana, svébytnost, spravedlnost, demokratické principy, hodnota zdraví,
zdravotní péče jako individuální i sociální hodnota, politické, ekonomické, kulturní a sociální okolnosti

VÝCHODISKA, ZÁKLADNÍ POJMY, PÉČE O ZDRAVÍ A ZDRAVOTNICTVÍ

REGIONALIZACE, DECENTRALIZACE, KOMUNIKACE, TVŮRČÍ PARTNERSTVÍ, PODÍL VEŘEJNOSTI NA PÉČI O ZDRAVÍ

VÝCHODISKA, ZÁKLADNÍ POJMY, PÉČE O ZDRAVÍ A ZDRAVOTNICTVÍ

ZDRAVÍ LIDÉ

Dobrá péče o zdraví a výkonný systém zdravotnictví

regionalizace, decentralizace, komunikace, tvůrčí partnerství, podíl veřejnosti na péči o zdraví

Financování

Legislativa

Lidé a jejich výchova

Dobré řízení

Informace

Věda, výzkum, rozvoj

PŘÍZNIVÁ POLITICKÁ VŮLE – SDÍLENÍ A RESPEKTOVÁNÍ HODNOT
využívání teorie, informací a metod - organizační a personální předpoklady

TEORIE PÉČE O ZDRAVÍ A ZDRAVOTNICTVÍ, SYSTÉMOVÉ INTERDISCIPLINÁRNÍ POJETÍ
Jaké je zdraví? Proč je takové? Čím lze přispět k jeho zlepšení?

HODNOTY A ZÁMĚRY PÉČE O ZDRAVÍ A ZDRAVOTNICTVÍ
Orientace na občana, svébytnost, spravedlnost, demokratické principy, hodnota zdraví,
zdravotní péče jako individuální i sociální hodnota, politické, ekonomické, kulturní a sociální okolnosti

VÝCHODISKA, ZÁKLADNÍ POJMY, PÉČE O ZDRAVÍ A ZDRAVOTNICTVÍ

EVROPSKÁ ZDRAVOTNÍ POLITIKA

VZNIK EVROPSKÉ ZDRAVOTNÍ POLITIKY

1851

I. mezinárodní konference v Paříži (mor, cholera, žlutá zimnice)

1908

Ustaven Mezinárodní ústav veřejné hygieny v Paříži

1948

Založena Světová zdravotnická organizace

NEJZÁVAŽNĚJŠÍ ZDRAVOTNÍ PROBLÉMY EVROPY KONCEM 70. LET

1. Překotný růst nákladů na zdravotní péči
2. Stagnace zdravotní úrovně společnosti
3. Potíže při úsilí o redukci rizikových faktorů, které leží vně tradičně pojatého resortu zdravotnictví

ZDRAVÍ PRO VŠECHNY DO ROKU 2000

1977

30. Světové zdravotnické shromáždění:

„Všichni lidé na světě by měli dosáhnout do roku 2000 takové úrovně zdraví, která by jim umožnila vést společensky a ekonomicky produktivní život.“

1978

Konference v Alma-Atě o základní zdravotní péči

1981

**Schválena Globální strategie pro Zdraví
pro všechny do roku 2000**

1984

Schváleno 38 regionálních cílů programu ZPV.

Evropská zdravotní politika

- mnoho rozličných podkladových materiálů
- principy a hodnoty
- inspirace pro jednotlivé státy a jejich specifickou situaci
- důraz na participaci občanů (jednotlivců, rodin, sociálních skupin, dobrovolných a zájmových organizací)

Základní programové dokumenty evropské zdravotní politiky

SZO

- nová strategie **Zdraví 2020**

EU

- **Společně pro zdraví** (součást komplexní strategie rozvoje EU Evropa 2020)

Historický vývoj evropské zdravotní politiky

1851

- I. evropská zdravotní konference v Paříži

1907

- založen Mezinárodní úřad veřejné hygieny v Paříži

1948

- založení Světové zdravotnické organizace

**Příprava nové
evropské zdravotní politiky
ZDRAVÍ 2020
a koncepční představa rozvoje**

HEALTH 2020

60. zasedání Evropského regionálního výboru SZO (září 2010)

- Evropská úřadovna SZO - připravit novou evropskou zdravotní politiku, **ZDRAVÍ 2020**.

ZDRAVÍ 2020 HISTORICKÁ NÁVAZNOST

1977

ZDRAVÍ PRO VŠECHNY
DO ROKU 2000

1986

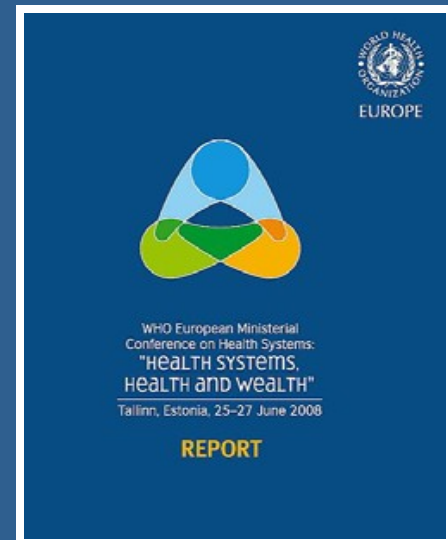
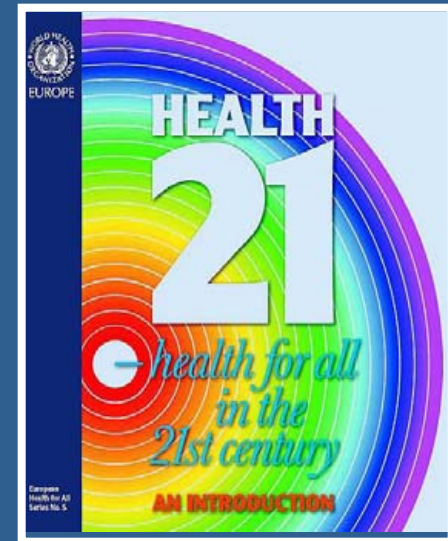
OTTAWSKÁ CHARTA
PODPORY ZDRAVÍ

ZDRAVÍ 2020 HISTORICKÁ NÁVAZNOST

1998
ZDRAVÍ 21

2008
TALLINNSKÁ
KONFERENCE

ZDRAVÍ 2020 – VÝCHOZÍ HODNOTY

- VŠEOBECNÉ PRÁVO NA ZDRAVÍ
A NA ZDRAVOTNÍ PÉČI
- SPRAVEDLNOST (EKVITA)
- SOLIDARITA
- TRVALÁ UDRŽITELNOST
- DŮSTOJNOST
- PRÁVO PODÍLET SE NA
ROZHODOVÁNÍ O VLASTNÍM
ZDRAVÍ I O ZDRAVÍ
SPOLEČNOSTI, V NÍŽ LIDÉ ŽIJÍ

ZDRAVÍ 2020 – PROBLÉMY

- **CHRONICKÉ NEINFEKČNÍ NEMOCI JSOU PŘÍČINOU 86% ÚMRTÍ V EVROPSKÉM REGIONU**
- **POLITICKÉ PRIORITY SE OBVYKLE TÝKAJÍ JEN KRÁTKÉHO VOLEBNÍHO OBDOBÍ**
- **DLOUHODOBÝ ZDRAVOTNÍ PŘÍNOS NENÍ DOCEŇOVÁN**

ZDRAVÍ 2020 – HLAVNÍ METODY

- HODNOTA ZDRAVÍ MUSÍ BÝT DŮLEŽITÁ PRO VŠECHNY VLÁDNÍ REZORTY (whole-of-government approach)
- ZÁKLADEM JE PARTNERSVÍ A SPOLUPRÁCE
- JE NEZBYTNÉ PRŮBĚŽNÉ SLEDOVÁNÍ A HODNOCENÍ
- OBČANÉ MUSÍ MÍT PODÍL NA ROZHODOVÁNÍ
- DŮRAZ NA PREVENCI A PODPORU ZDRAVÍ
- VÝZNAMNÁ POZORNOST MUSÍ BÝT VĚNOVÁNA SOCIÁLNÍM DETERMINANTÁM ZDRAVÍ A ZDRAVOTNÍM ROZDÍLŮM MEZI SOCIÁLNÍMI SKUPINAMI

ZDRAVÍ 2020

DLOUHODOBÝ PROGRAM

- ZDRAVÍ 2020 MÁ KOŘENY V MINULOSTI.
- JE PŘIPRAVOVÁN NA ZÁKLADĚ SOUČASNÉ SITUACE S VYUŽITÍM POZNATKŮ O VŠECH OKOLNOSTECH, KTERÉ OVLIVŇUJÍ ZDRAVÍ LIDÍ A PŘEDZNAMENÁVAJÍ DALŠÍ VÝVOJ ZDRAVOTNÍ SITUACE.
- JEHO DOPAD JE ZAMĚŘEN NA BLIŽŠÍ I VZDÁLENOU BUDOUCNOST.
- O JEHO NÁPLNI, FORMÁCH A DOPADU SE ROZHODUJE UŽ DNES.

Health 2020

V Evropském regionu, budou všichni lidé podporováni v dosahování svého plného zdravotního potenciálu a země budou individuálně i společně usilovat o snížení nerovností ve zdraví

Health 2020

Health
Equity

EKVITA , *EQUITY* (ekvəti)

- 1. Spravedlivost, spravedlnost**
opírající se spíše o lidskou
slušnost než o literu zákona,
poctivost, slušnost, nestrannost.
- 2. Právo obyčejové, právo slušnosti**
- 3. Spravedlivý, ale nikoli zákonitý
nárok.**

Health 2020

Health
Equity

Health
Governance

World Health
Organization

REGIONAL OFFICE FOR

Europe

GOVERNANCE

Proces jehož prostřednictvím vlády, všechny jejich rezorty i všechny další organizace i instituce spolupracují a rozhodují v návaznosti na občany.

Zvažují, kdo další by se měl na rozhodování a na další činnosti podílet a vytvářejí podmínky pro účinnost, hospodárnost, spravedlnost, humánnost a ekonomickou únosnost navrhovaných opatření.

Health 2020

Health
Equity

Health
Governance

Economics
of
Prevention

World Health
Organization

REGIONAL OFFICE FOR Europe

Náklady v důsledku poškozeného zdraví

- **Kardiovaskulární nemoci: 168 miliard EUR ročně v 25 evropských zemích, což je 60% nákladů zdravotnictví.**
- **Nesnáze způsobené alkoholem: 125 miliard EUR ročně (ztráta zaměstnání, násilí a kriminalita).**
- **Obezita a následné nemoci: více než 1% HDP a více než 4,5% nákladů na zdravotnictví.**
- **Nádory: 6,5% nákladů na zdravotnictví.**
- **Zranění v dopravě: 1,5-2% HDP v zemích se středními a vyššími příjmy.**

Přínosy zdravotních opatření

- Výchova k rodičovství, emoční a sociální výchova s cílem přecházet výchovným problémům v dětství má návratnost investic 9:1.**
- Alkohol: zdanění, zákaz reklamy a zvýšení počtu kontrol řidičů je vysoce efektivní.**
- Podpora diety vedoucí ke zdraví vykazuje vysokou efektivitu.**
- Opatření snižující dětskou obezitu jsou rovněž vysoce efektivní.**

Health 2020

Health
Equity

Health
Governance

Economics
of
Prevention

Public
Health

World Health
Organization

REGIONAL OFFICE FOR Europe

Rozvoj Public Health v Evropě

- **Koncepční práce**
- **Posílení regulačních mechanismů**
- **Zlepšení zdravotních výsledků v důsledku opatření ochrany zdraví, podpory zdraví a prevence nemocí**
- **Zajištění kompetentních pracovníků**
- **Rozvoj výzkumu a znalostí**
- **Posílení organizační struktury Public Health**

Součinnost SZO a EU

- Evropské centrum pro zdravotní politiku v Bruselu (pracoviště SZO)
  - příprava podkladů pro jednotlivé oblasti zdravotní politiky, jako např. nemocniční systém, primární péče, financování zdravotnictví, zdravotnická legislativa apod.

ZDRAVOTNÍ VÝCHOVA A ZDRAVOTNÍ GRAMOTNOST

ZDRAVOTNÍ VÝCHOVA

pojem

- **Souhrn výchovně vzdělávacích aktivit**
- **zaměřených na duševní, tělesný i sociální rozvoj lidí**
- **se záměrem přispět ke zlepšení zdraví jedinců, skupin i celé společnosti.**

ZDRAVOTNÍ VÝCHOVA

obsah

- **výchova a vzdělávání týkající se lidského těla** a postupů jak o ně pečovat;
- **informace o zdravotnickém systému**, jaké zdravotnické služby, proč a kdy mohou být užitečné, komu a za jakých okolností jsou poskytovány;
- **výchova a vzdělávání věnované širším problémům a východiskům zdravotní politiky**, možnostem zdravotních aktivit v národním i lokálním měřítku a všem dalším okolnostem, které zdravotní podmínky i zdraví lidí významně ovlivňují.

ZDRAVOTNÍ VÝCHOVA

základní členění

- **Edukace pacientů**
- **Varování před zdravotními riziky**
- **Výchova ke zdraví**

HEALTH PROMOTION

(podpora zdraví)

- HP není resortní záležitost zdravotnictví.
- Je pojímáno spíše jako nástroj celospolečenské praxe.
- Mělo by
  - příznivě ovlivňovat politická, ekonomická, sociální a další opatření,
  - přispívat k ochraně a tvorbě zdravého životního prostředí,
  - podílet se na zvládání konfliktních situací vyvolaných mnohdy protichůdnými zájmy různých sociálních skupin
  - a posilovat aktivitu jedinců i společnosti jako celku orientované na řešení zdravotních problémů.

HEALTH PROMOTION

(podpora zdraví)

HP vychází z těchto pěti základních principů:

1. HP je více zaměřeno na celou populaci a na podmínky její existence než na vymezené populační skupiny vystavené vyššímu riziku určitého onemocnění.
2. HP se věnuje zejména takovým opatřením, která postihují determinanty zdraví i nemocí.
3. HP využívá sice různé, ale především komplementární (tj. doplňkové, zejména ke spolupráci vedoucích) metody a postupy.
4. HP usiluje o účast a aktivní konkrétní podíl veřejnosti.
5. Zdravotní pracovníci, zejména v základní zdravotní péči, hrají důležitou roli v dalším rozvoji a plném uplatnění HP.

HEALTH PROMOTION

(podpora zdraví)

- Pomoc lidem usnadňující jim správnou volbu zdravého životního stylu.
- Pomoc politikům a organizátorům usnadňující jim přijmout taková rozhodnutí, která vedou ke zdraví.
- Usilovat o růst zájmu lidí o zdraví, o posílení odpovědnosti za zvládání zdravotních problémů a o rozšíření podílu veřejnosti na zdravotní péči.

PREVENCE A HEALTH PROMOTION

HEALTH
PROMOTION

ZDRAVÍ

PREVENCE

NEMOC

ZDRAVOTNÍ GRAMOTNOST

Zdravotní gramotnost je **schopnost přijímat správná rozhodnutí mající vztah ke zdraví** v kontextu každodenního života – doma, ve společnosti, na pracovišti, ve zdravotnických zařízeních, v obchodě i politice.

Je to důležitá metoda zvyšující vliv lidí na své vlastní zdraví a posilující jejich schopnost získávat a využívat informace i přijímat a nést svůj díl osobní odpovědnosti.“

PROČ ZDRAVOTNÍ GRAMOTNOST

ZDRAVOTNÍ GRAMOTNOST JE:

- součástí základní výbavy pro život**
- jedním ze základních úkolů systému péče o zdraví**
- významnou součástí sociálního kapitálu**
- nespornou ekonomickou prioritou**
- jedním z důležitých předpokladů cesta ke zdraví**
- nástrojem rozvoje osobnosti a demokracie**
- cennou součástí obecné kultury**

ZÁKLADNÍ TYPY ZDRAVOTNÍ GRAMOTNOSTI

A. Funkční zdravotní gramotnost

B. Interaktivní zdravotní gramotnost

C. Kritická zdravotní gramotnost

FUNKČNÍ ZDRAVOTNÍ GRAMOTNOST

Týká se výsledku tradiční zdravotní výchovy spočívající v poskytování informací o zdravotních rizicích a o tom, jak si počínat ve zdravotnickém systému. Cílem je rozšířit a prohloubit **znalosti** lidí o zdravotních rizikových faktorech.

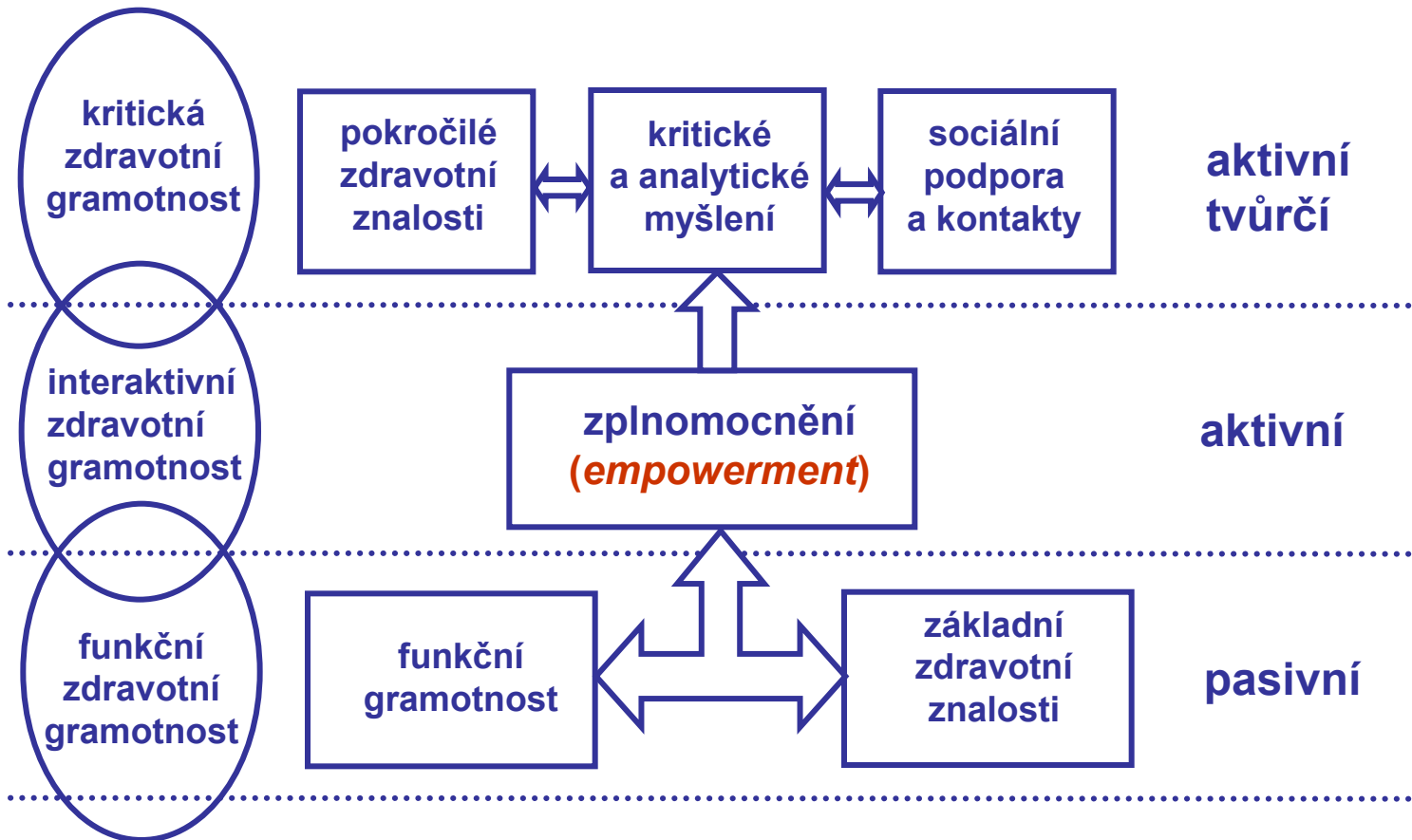
INTERAKTIVNÍ ZDRAVOTNÍ GRAMOTNOST

Do značné míry obsahuje nové zaměření zdravotní výchovy v posledních 20 letech. Záměrem je zde rozvíjet schopnosti lidí **jednat samostatně**, zejména posílit jejich motivaci a odpovědnost při respektování pokynů.

KRITICKÁ ZDRAVOTNÍ GRAMOTNOST

Rozvíjí u jedinců takové schopnosti, které se týkají jak jejich individuálního chování, tak sociálně a politicky orientovaných činností, jejichž smyslem je **podílet se na vytváření zdravotně příznivého sociálního prostředí.**

ZÁKLADNÍ STRUKTURA ZDRAVOTNÍ GRAMOTNOSTI

ZDRAVOTNÍ GRAMOTNOST LÉKAŘŮ

Běžně se poukazuje na problémy komunikace mezi zdravotníky a pacienty. Je jistě žádoucí, aby se komunikace zlepšila. Současně však lze vyslovit názor, že nejde jen o samotnou techniku komunikace, ale zejména o běžnou lidskou slušnost, vstřícnost, citlivost vůči připomínkám, přáním a potřebám pacientů.

ZDRAVOTNÍ GRAMOTNOST LÉKAŘŮ

Je žádoucí, aby lékaři a další zdravotničtí pracovníci dokázali motivovat své pacienty i další občany, a to zejména ty, kteří nedoceňují hodnotu zdraví, nerespektují zásady zdravého životního stylu a nejsou dobrým příkladem pro své okolí.

ZDRAVOTNÍ GRAMOTNOST LÉKAŘŮ

Když lékař nenajde cestu ke svým pacientům, musí počítat s tím, že to budou jeho pacienti, kteří budou hledat cestu do jeho ordinace, a to mnohdy pozdě a se zdravotními problémy, ke kterým by vůbec nemuselo dojít.

ZDRAVOTNÍ GRAMOTNOST LIDÍ

Jednotlivec

Odpovědnost za své zdraví - posilování zdravotní odolnosti a rozvoj schopností rozhodovat i jednat pro zdraví.

Skupina

Zájem a péče o ostatní lidi při respektování jejich práv.

Společnost

Úsilí o sociální spravedlnost, socio-ekologický přístup při rozvoji a posilování zdraví (podpora zdraví). Pozornost věnovaná determinantám zdraví a snaha o zlepšování zdravotních podmínek i celkové zdravotní situace.

JE ŽÁDOUCÍ ROZVÍJET ZDRAVOTNĚ GRAMOTNOU SPOLEČNOST

Potřebujeme zdravotně gramotné politiky, učitele, lékaře a další zdravotnické pracovníky, děti a celou odbornou i širokou občanskou veřejnost.

Jádrem zdravotní gramotnosti je zájem o zdraví, odpovědnost za zdraví a schopnost rozhodovat pro zdraví.

**ZDRAVÍ DĚTÍ, PÉČE O
JEJICH ZDRAVÍ A ROZVOJ
ZDRAVOTNÍ GRAMOTNOSTI
JE DOMINANTNÍ PRIORITY
VŠECH, KTEŘÍ BEROU
VÁŽNĚ BUDOUCNOST
NÁRODA.**

ZDRAVÝ ŽIVOTNÍ STYL NENÍ NÁKLADNÝ

- Nekouřit
- Bez vysokých nákladů na alkohol
- Střídmá a pestrá strava (multivitaminy?
biopotraviny?)
- Konzumace sezónní, místní zeleniny a ovoce
- Omezit opalování
- Pravidelný pohyb, chůze, (veřejná doprava)
- Chovat se slušně a pokud možno se zdržovat
ve slušné společnosti
- (preventivní prohlídky)

Významným předpokladem je vážit si zdraví, a hlavně

VÁŽIT SI SÁM SEBE A RESPEKTOVAT OSTATNÍ

World Health
Organization

REGIONAL OFFICE FOR
Europe

THE SOLID
FACTS

Health Literacy

Healthy Cities 21st Century